

glasnik

glasilo delovnih ljudi živilskega kombinata žito

4

Izdaja živilski kombinat ŽITO —
61000 Ljubljana, Šmartinska 154
Odgovorni urednik: Janez Slovenc
Uredništvo: Živilski kombinat ŽITO,
Šmartinska 154, tel.: 41-673, int. 32
Tisk: Tiskarna »Jože Moškrič« Ljubljana,
Kajuhova 55

oktober 1978

Prvo polletje poslovno uspešno

Ciril Udovič

Za kombinat kot celoto lahko ugotovimo, da smo poslovali v letošnjem polletju dokaj uspešno. V primerjavi z lanskoletnim polletjem je celotni prihodek porastel za okoli 23 %, dohodek za 53 % in ostanek čistega dohodka za 67 %, stroški pa so porastli samo za 17 %. Del visokega porasta dohodka gre sicer na račun nekoliko spremenjenega načina obračuna, iz istih razlogov pa so stroški oz. porabljena sredstva nekoliko nižja. Masa osebnih dohodkov pa je porastla za 22 %. Zanimiv je tudi porast reprodukcijske sposobnosti oz. sposobnosti novih vlaganj. Ta sredstva so v istem obdobju večja za okoli 21 %. Zaradi boljše predstave obsega poslovanja lahko navedemo, da je celotni prihodek v prvem polletju 1978 dosegel skupno okoli 880 milijonov din, porabljena sredstva 690 milijonov, dohodek 190 milijonov, osebni dohodki 99 milijonov, ostanek čistega dohodka 33 milijonov in sredstva za reprodukcijo 44 milijonov din.

Če pregledamo rezultate poslovanja po posameznih TOZD, pa so ti rezultati dokaj različni. Primerjava pri nekaterih TOZD je tudi težje izvedljiva zaradi statusnih sprememb, ki so nastale, vendar pa se bi dalo s podrobnejšo analizo ugotoviti vpliv teh sprememb. Relativno velik porast skupnega prihodka in tudi elementov dohodka so zabeležili v TOZD Gorenjka, Imperial, Maloprodaja in Pekarna Ljubljana, ta predvsem zaradi statusnih sprememb, ostale TOZD pa so na povprečju ali nekoliko pod povprečjem.

Rezultatov poslovanja žal ne moremo primerjati s planskimi podatki za leto 1978. Osnutki planov za TOZD so bili pripravljene že v prvih mesecih letošnjega leta, vendar še niso bili sprejeti, ker ni prišlo do uskladitve, predvsem zaradi dilem okoli ocenjenega programa del za delovno skupnost skupnih služb. Jasno pa je, da taka situacija ovira normalno delo, zlasti pri financiranju investicij in zagotavljanju podatkov za širše programe občine, republike, bank itd.

Vsekakor vseh možnosti doseganja boljših rezultatov poslovanja nismo izkoristili. S še boljšim delom in vsestranskim analiziranjem doseženih rezultatov in kvalitativnimi programi bomo dosegli še več. Pri tem so pomembne zlasti nove investicije, še zlasti v modernizacijo obstoječe proizvodnje. Zelo malo razpravljamo o investicijskih vlaganjih v objekte družbenega standarda, posebno tam, kjer imajo neprimerne prostore družbene prehrane in bi se dali uporabiti v proizvodne namene, ali pa teh prostorov sploh nimajo. Tudi taka investicijska vlaganja lahko vplivajo na dobro počutje, zdravje ter produktivnost delavcev.

Nova slaščičarna v Metliki

Skupna odgovornost za Glasnik

Primož Pohleven

Trimesečnemu odmoru med zadnjo in današnjo številko Glasnika so botrovali vzroki, ki so svoje korene pognali precej pred tem odmorom in si za zrelost izbrali poletni, dopustniški čas, ko pri večini časnikov kot je naš, zastaneta delo in utrip. Za zrelost so si nehote izbrali tudi čas nekaterih kadrovskih menjav v kombinatu, kar vse bi utegnilo vzbuditi vtis, da je vzrok morda celo tu. Vse te ugotovitve pa ne drže. Kljub vsemu bi slej ko prej moralo priti do podobne situacije, ki bi terjala podobne ali celo iste ukrepe za izboljšanje stanja.

Nedavni dve seji odbora za obveščanje sta precej točno pokazali glavne silnice in slabosti, ki so nastajale pri ustvarjanju časopisa in tudi vzroke, ki so omogočali določene pojave in ravnanje nekaterih delavcev v kombinatu. Še posebno na prvi seji odbora za obveščanje, ki so jo hoteli nekateri neodgovorno minirati, so se pokazale te slabosti, precej jasno pa so se odkrili tudi tisti, ki so izkoriščali te slabosti oziroma so hoteli tako neurejeno stanje zadržati.

Čeprav je bil akt o urejanju in izdajanju Glasnika sprejet že marca letos, ni bilo nikogar, ki bi skrbel za to, da se sestane odbor za obveščanje in da se pripravi program dela časopisa. V situacijo niso posegle niti družbenopolitične organizacije in tako je skupinica dveh treh ljudi iz informativne službe krojila podobo in vsebino časopisa ter se pri tem opirala na »svoje« analize javnega mnenja o časopisu.

Dejstvo, da nekatere TOZD niso pravočasno oziroma sploh še niso imenovale svojih delegatov v odbor za obveščanje ni prispevalo k izboljšanju stanja. Pravilnik o izdajanju in urejanju Glasnika sicer vsebuje vse bistvene določbe, vendar se vseeno postavlja vprašanje ali so v tem pravilniku dovolj jasno opredeljena iz-

dajateljska razmerja. Ali je dovolj jasno, da je Glasnik glasilo delovnih ljudi živilskega kombinata Žito in da mora biti odgovornost za njegovo vsebinsko in oblikovno podobo skrb vseh. Tudi sama udeležba na prvi seji odbora za obveščanje kaže, da zavest, da je v končni fazi vsakdo odgovoren za časopis ter da delovna skupnost skupnih služb oziroma splošni sektor ne moreta oziroma ne smeta prevzeti tistih pravic in odgovornosti pri oblikovanju Glasnika, ki so stvar vseh TOZD, še ni prodrla dovolj globoko. Ob tem spoznanju je odbor opozoril na potrebo, da se sprejme sklep o temeljni vsebinski zasnovi časopisa, ki ga bo TOZD posredoval v obravnavo in sprejem skupno s sklepom o ureditvi izdajateljskih razmerij. Odbor za obveščanje je zavzel stališče, naj bi bili člani odbora vez med Glasnikom in TOZD in naj bi poleg svojega osebnega angažiranja skrbeli za to, da bi v časopisu našlo prostor vse tisto, kar se je pomembnega zgodilo v njihovi sredini in je o tem tudi potrebno informirati celotno delovno skupnost. Ta njihova naloga bo polno uresničena takrat, ko bo časopis prejemal članke in dopise vseh zaposlenih, od neposrednih proizvajalcev do poslovodne strukture TOZD in delovne skupnosti.

V zadnjih številkih je Glasnik zdrknil na tako nizko raven, da se je upravičeno postavljalo vprašanje smotnosti stroškov za njegovo izhajanje. Na straneh Glasnika je bilo vse, razen tistega, kar je namen njegovega izhajanja — obveščanje kolektiva o najpomembnejših dogodkih in problemih v kombinatu. Zaplate pravzaprav praznega prostora, stare, neaktualne fotografije, reklame naših izdelkov, počitniške zgodbe brez vsake literarne vrednosti, križanke, težki črni okvirji in pamfleti oziroma nepodpisana namigovanja in podobno so stvari, ki bi še tako po-

vršnemu bralcu slej ko prej postale jasne in bi se na koncu zavedel, da dinar, ki ga plačuje za tako navlaklo, ni smotrno uporabljen.

Odbor o vseh teh vprašanjih in dilemah še ni zavzel dokončnega stališča. Predvsem se mora najprej sestati v polni zasedbi, izvoliti svoje organe, predložiti delavskemu svetu predloge za glavnega in odgovornega urednika ter uredniški odbor in skupno z vsemi naštetimi trezno razmisliti in pripraviti program dela, ki naj bi omogočil, da bi bil časopis tak kot nekoč ali boljši.

Seveda bo odbor pri tem delu moral nujno upoštevati tudi sugestije in želje bralcev glede tistih zadev, ki napravijo časopis pestrejši, aktualnejši. Čeprav mislimo, da to niso križanke in podobno, bo Glasnik odstopil del prostora tudi temu področju, če bo to resnično izraženi interes bralcev. S svoje strani pa bo uredniški odbor Glasnika storil vse, da bi čimveč bralcev namesto križanke, podtikanj, reklam za lastne izdelke, želelo videti svoj prispevek ter si na ta način ustvaril širši krog stalnih sodelavcev.

Izgradnja tovarne čokolade TOZD Gorenjka

Ciril Udovič

V Živilskem kombinatu Žito Ljubljana že vrsto let razpravljamo o izgradnji nove tovarne čokolade na Gorenjskem. Proizvodne naprave in s tem tehnologija v Gorenjki so silno zastareli. Stroji so v glavnem še iz obdobja med obema vojnama, tovarna pa daje podobo zastarele obrtne delavnice. Zaradi dotrajanosti strojnih naprav kakor tudi objekta in velikosti objekta, rekonstrukcija tovarne na sedanji lokaciji ni mogoča. Iz navedenih razlogov in zaradi drugih potreb se v modernizacijo te tovarne ni ničesar vlagalo. V samoupravnem sporazumu o temeljih plana razvoja DO Žito za obdobje 1976—1980, katerega so sprejele vse TOZD, je predvidena tudi izgradnja tovarne čokolade v Lescah. Sprejeta je bila kot prioriteta skupna investicija, za katero bodo združevale sredstva vse TOZD. Priprave na izgradnjo tovarne čokolade potekajo že nekaj časa. Investicijski program smo izdelali že meseca avgusta 1977. Ta vključuje v drugi fazi tudi izgradnjo linije mehkega peciva za TOZD Triglav. Zaradi racionalizacije in predvidene rezervacije zemljišča po urbanističnem načrtu za prehransko industrijo, sta se obe TOZD odločili za skupno lokacijo. Poleg tega je lokacija izredno ugodna, saj se nahaja ob že zgrajenem skladišču materialnih rezerv TOZD Triglav in ob glavni železniški progi.

Proizvodni program nove tovarne čokolade je izredno zanimiv, saj bo dopolnil v precejšnjem delu ponudbo proizvodov

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

Izgradnja nove tovarne čokolade TOZD Gorenjka

kombinata, ki so iskani na jugoslovan-skem tržišču in jih praktično še nihče ne proizvaja. Iz teh razlogov so tudi prikazani ekonomski rezultati v investicijskem programu zelo ugodni, tako da se kaže investicijska naložba kot visoko rentabilna.

Po sedanjem investicijskem programu je potreben obseg združevanja sredstev predviden v znesku okoli 180 milijonov din. Od tega bo pretežni del bremen nosila sama TOZD Gorenjka, vendar pa bodo morale ostale TOZD združiti del sredstev v predvidenem znesku 68 milijonov. Od skupne predračunske vrednosti računamo, da bo potrebno zagotoviti 85 milijonov lastnih sredstev, kreditov pa bo skupno 146 milijonov. Lastna udeležba bo torej relativno nizka, tako da se bodo bremena s pomočjo kreditov razdelila na daljše obdobje. Krediti bodo predvidoma dolgoročni, v povprečju za dobo 6 let, ob relativno nizkih obrestnih merah. Izhajajoč iz ocene v investicijskem programu, bo naložba tako donosna, da bo lahko pokrivala obveznosti do plačila anuitet in pa zagotavljala vračilo združenih sredstev ter ostanek dohodka.

Že uvodoma sem povedal, da vsa pretekla leta v razvoj tovarne čokolade praktično nismo ničesar vlagali. Lahko pa ugotovimo, da je TOZD Gorenjka v preteklih obdobjih ustvarila precej dohodka in s tem tudi ostanka dohodka, katerega smo prelivali na druga področja. Ostanek dohodka se je prelivaval zlasti ob zagotavljanju sredstev za nove naložbe v druge dele kombinata, kasneje, ko so bile ustanovljene TOZD pa v druge TOZD. Po delitvi premoženja ob ustanovitvi TOZD se je dohodek prelivaval res kot brezobrestno posojilo, vendar pa moramo ugotoviti, da je vseskozi inflacijski faktor zelo prisoten, vsaj v gradbeništvu, in da se sredstva vračajo v neadekvatnem delu. Iz tega izhaja, da je izgradnja nove tovarne čokolade naša skupna naloga in materialna ter moralna obveznost. Le s skupno akcijo in skupnim ter istočasnim zagotavljanjem sredstev lahko izpeljemo v samoupravnem sporazumu o temeljih plana dogovorjeno skupno investicijo.

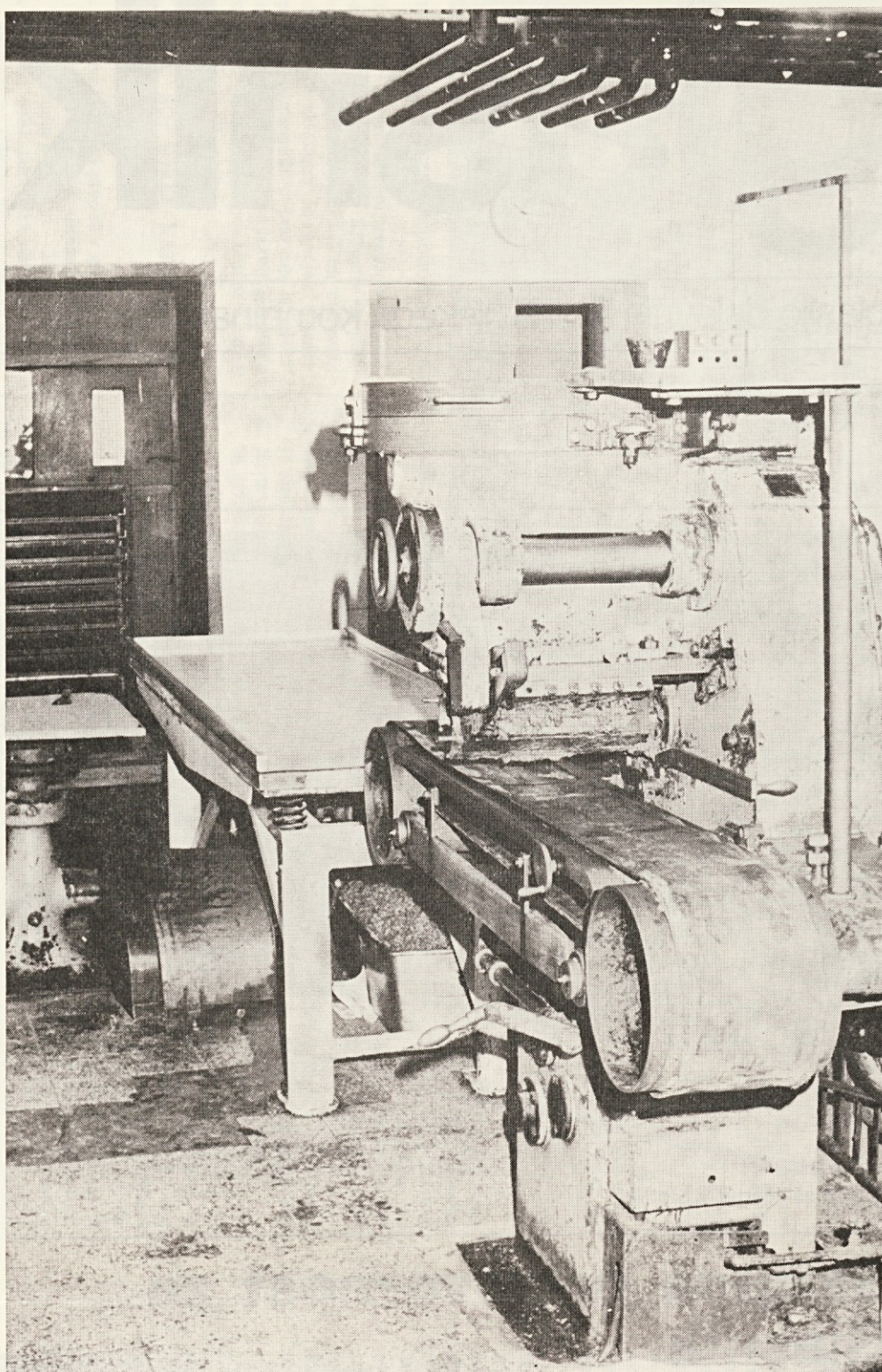
Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev v TOZD Gorenjka Lesce je bil kot osnutek že v obravnavi. Bistvene pripombe na ta osnutek sporazuma so predvsem na razdelitev zagotavljanja sredstev posameznih TOZD in pa prioritete lastnih investicij TOZD. Komisija v tem času usklajuje pripombe, tako da predvidevamo, da bo kmalu prišlo do predloga sporazuma, za kar nas obvezujejo tudi vsi sklepi delavskega sveta kombinata.

Kako planiramo v Žitu

Miha Urbanija

S planiranjem oblikujemo poslovno politiko v posameznih planskih obdobjih. Zato pripravljamo dolgoročne, srednjeročne, letne plane, v proizvodnji pa četrtletne in mesečne operativne plane. S planom si postavimo cilj, ki ga moramo v planskem obdobju doseči. Da nam to uspe, moramo predvideti posamezne elemente plana, ki nam združeni v planski celoti omogočijo doseči količinsko planirani cilj. V ta namen je plan običajno sestavljen iz več delnih planov, na primer iz plana nabave, prodaje, plana kadrov, družbenega standarda, izobraževanja in drugih. Vsi ti delni plani morajo biti usklajeni in šele tedaj nam predstavljajo plansko celoto.

S planom predvidimo, kakšen finančni rezultat bomo dosegli v planskem obdobju, kar je pogojeno s tem, da ne presežemo načrtovanih stroškov, da se giblje-

Star stroj v stari tovarni

mo v mejah predvidenega obsega in strukture proizvodnje.

Pomembno je, da spremljamo izvrševanje plana po četrtletnih ali celo mesečnih obdobjih. Pri tem ugotavljamo odstopanja od planskih postavk v negativno ali pozitivno smer. Na podlagi teh odstopanj pripravimo ukrepe za naslednje obdobje. Predvideni ukrepi naj nas vedno usmerjajo k doseganju planiranih ciljev. V planskih obdobjih se pogosto zelo spreminjajo pogoji gospodarjenja bodisi zaradi družbenih ukrepov bodisi zaradi drugih proizvodno komercialnih okoliščin. V takih primerih navadno postavimo druge cilje, ki jih ovrednotimo z rebalansom plana.

Poglejmo, kako je s planiranjem v Žitu. Ugotovimo lahko, da plane sprejemamo zelo pozno in da imamo velike težave pri njihovem usklajevanju.

Z zakasnitvijo smo sprejemali samoupravni sporazum o temeljih plana razvoja delovne organizacije Žito za čas od 1976 do 1980. Največ težav je bilo pri usklajevanju investicijskih programov in pri določanju prioritete investicij.

Z novo samoupravno organiziranostjo v Žitu je nastalo več novih temeljnih organizacij. Realizacija investicijskih vlaganj v srednjeročnem obdobju močno odstopa od planirane, kar kaže na to, da smo ob planiranju investicij računali na večje finančne zmogljivosti vlaganj, kot jih v resnici zmoremo. Da bi ugotovili našo investicijsko sposobnost, moramo čim točneje planirati poslovni sklad za leta 1978, 1979 in 1980.

Zaradi vseh omenjenih vzrokov smo pristopili k izdelavi srednjeročnega plana, ki bo upošteval novo nastale temeljne organizacije, realnejši plan investicijskih vlaganj za leto 1979 in 1980 ter planiranje poslovnega sklada za leta 1978, 1979 in 1980. Seveda tako delo potegne za seboj veliko dela v plansko analitski službi in veliko dogovarjanj in sporazumevanj med temeljnimi organizacijami združenega

dela. Ob tem planiranju investicij in usklajevanju posebno izstopa samoupravni sporazum o združevanju sredstev za izgradnjo TOZD Gorenjka.

Zelo kasnimo s sprejemanjem letnega plana 1978 in plana delovne skupnosti skupnih služb za leto 1978. Letni plan 1978 je bil pripravljen že marca, vendar je v tem planu pri vseh TOZD manjkala ena izmed relativno visokih finančnih postavk, to je delež posamezne temeljne organizacije, na katerem participira delovna skupnost skupnih služb pri pridobivanju celotnega prihodka na podlagi svobodne menjave dela med DSSS in TOZD. Plan DSSS smo letos prvič pripravili v taki obliki, zato so težave, ki so se pri tem pojavile, delno razumljive. Prav gotovo pa to ni zadostno opravičilo, da smo ga sprejemali šele septembra. Tako pozno sprejemanje planov nima več pravega pomena. O razlogih za tako stanje bi se dalo veliko pisati, vendar bi to preseгло namen tega članka.

Pred nami je priprava naslednjih planov: — plani TOZD za leto 1979, — plan svobodne menjave dela med DSSS in TOZD, — srednjeročni plan za obdobje od 1980 do 1985.

Da bi jih sprejemali pravočasno, smo že pristopili k prvim dogovorom in k pripravi metodologije.

Do začetka oktobra bomo vsem temeljnim organizacijam posredovali metodologijo za izdelavo letnih planov, ta naj zagotovi minimalno enotnost planiranja v Žitu. Pri tem moramo poudariti, da izdelava plana še zdaleč ni stvar samo plansko analitske službe, ampak čim širšega kroga zaposlenih. Izvajanje plana tudi ni stvar samo vodilnih delavcev, ampak je to naloga in obveznost slehernega delavca. Enotna metodologija nam bo zagotovila lažje usklajevanje planov TOZD in izdelavo plana delovne organizacije in ne nazadnje, zagotavljala nam bo primerjavo

uspešnosti poslovanja v posameznih temeljnih organizacijah.

Pripravljamo že plan DSSS za leto 1979. Menimo, da bomo po izkušnjah iz letošnjega leta, na osnovi sprejetega samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih združenih TOZD in DSSS v delovno organizacijo Žito, na osnovi boljših podatkov v letošnjem letu, pravočasni izdelavi tega plana, tudi na tem področju planiranja uspešnejši. Predvsem pa, da sprejemanje tega plana ne bo zaviralo sprejemanja letnih planov.

Pred nami je torej obsežno delo. Ob vseh nalogah s področja analiz, je to za plansko analitsko službo in za planerje v TOZD velika obveznost in odgovornost. Uspešno jo bomo opravili samo s sodelovanjem vseh, predvsem pa, da se bomo držali dogovorjenih rokov in bili strpni pri dogovorih.

Še to: o planiranju v Žitu bi lahko veliko pisali, zato obljubljam, da bomo v Glasniku prostoru in zanimanju primerno v prihodnje objavljali, kako izvršujemo plane.

Gradimo žitni silos na Viru pri Domžalah

Marjan Jerman

Mlinsko predelovalna dejavnost, ena najmočnejših korenin kombinata Žito, v zadnjem desetletju ni več dohajala razvoja mlinske in skladiščne tehnologije v svetu. Dosedanja skrb za napredek tehnologije v obratih, zamenjavanje strojev in naprav je sicer dala posamezne pozitivne rezultate, ni pa mogla rešiti osnovnih problemov, ki omogočajo dobro delo v mlinski predelavi. Eden takih pogojev je brez dvoma zadostna skladiščna zmogljivost za žito, kar še posebej velja za pšenico kot našo osnovno surovino.

Jugoslovanski agronomi se že vrsto let trudijo in si prizadevajo vzgojiti take vrste pšenice, ki bi bile v primerjavi z mednarodnimi parametri kvalitete vsaj srednje dobre, to so trde pšenice s čim večjim hektarskim donosom. Da bi to dosegli, smo uvažali razne vrste pšenice od italijanskih, sovjetskih in drugih ter izvršili razna križanja naših in tujih sort. Iz leta v leto je izbor vrst ožji, vendar je strukturna vrednost pšenice še zmerom tako različna, da jih je potrebno ločeno skladiščiti. Le tako lahko dosežemo stabilnejšo in gospodarnejšo kvaliteto mlevskih izdelkov. Prav zaradi zahtev po učinkovitosti in ekonomičnosti je mlinska predelovalna dejavnost morala večati silosne kapacitete. Te predstavljajo relativno visoko vloženo vrednost, ki se počasi, vendar zagotovo vrača.

Primerjava med današnjimi in bodočimi proizvodnimi zmogljivostmi naših mlinskih obratov za predelavo pšenice in razpoložljivim silosnim prostorom za pšenico nam pokaže, da je proizvodna zmogljivost mlinov naslednja:

— mlin Ljubljana	120 ton v 24 urah,
— mlin Homec	32 ton v 24 urah,
— mlin Vir	33 ton v 24 urah,

skupaj torej 185 ton v 24 urah. Ti mlini obratujejo zaradi potreb tudi preko 300 dni v letu. Za izračun vzemimo normalno proizvodnjo v 250 dneh v letu, ko so sposobni zmleti 46 250 ton pšenice. Če upoštevamo srednjeročni plan razvoja te dejavnosti, moramo k tem količinam dodati še 50 ton v 24 urah, saj predvidevamo za rekonstrukcijo mlina v Ljubljani in na Viru višjo proizvodnjo za 80 ton, zaradi ukinitve predelave pšenice v mlinu Homec pa jo bomo znižali za 30 ton v 24 urah. To pomeni, da bomo za potrebe te dejavnosti v resnici potrebovali 58 750 ton pšenice.

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje z 2. strani)

Gradimo žitni silos na Viru pri Domžalah**Kakšne so naše skladiščne zmogljivosti?**

V Ljubljani je žitni silos z zmogljivostjo 40 000 ton, od katerih je za skladiščenje komercialnega blaga 4000 ton, zaradi sofinanciranja pa smo dolžni vskladiščevati Direkciji za materialne rezerve iz Beograda približno 20 500 ton. Tako nam za našo lastno predelavo ostane možnost skladiščenja le za 16 000 ton pšenice, kar pomeni, da ima obrat surovine le za 6 mesecev v letu. Ostale potrebne količine za predelavo pa moramo vskladiščevati pri proizvajalcih v Zrenjaninu in drugod, kar je seveda vezano z dodatnimi stroški.

Še veliko slabša situacija je na domžalskem področju. Mlina Homec in Vir predelata letno skupaj 16 250 ton pšenice, skladišč pa imata le za 6500 ton in sicer mlin Homec 1400 ton, Vir 1000 ton ter skupno podno skladišče na domžalski železniški postaji za 3500 ton. Vsi ti skladiščni prostori niti v svoji osnovi ne ustrezajo današnjim potrebam ne tehnologiji skladiščenja niti predelavi, poleg tega pa obema mlinoma zadošča surovina le za bore štiri in pol mesece v letu.

Tehnične značilnosti silosa

Jasno je torej, da je gradnja žitnega silosa v Domžalah oziroma na Viru za 16 338 ton ne le upravičena, ampak za mlinarstvo na tem področju življenjsko nujna. Z novo zmogljivostjo vskladiščevanja pšenice bo mlin Vir tudi s povečano proizvodnjo 53 ton v 24 urah v 250 dneh zmlal 12 500 ton ter bo imel surovine za vse leto. Lahko pa bomo izpolnili tudi obveznost skladiščenja za Direkcijo v Beogradu s 3500 tonami.

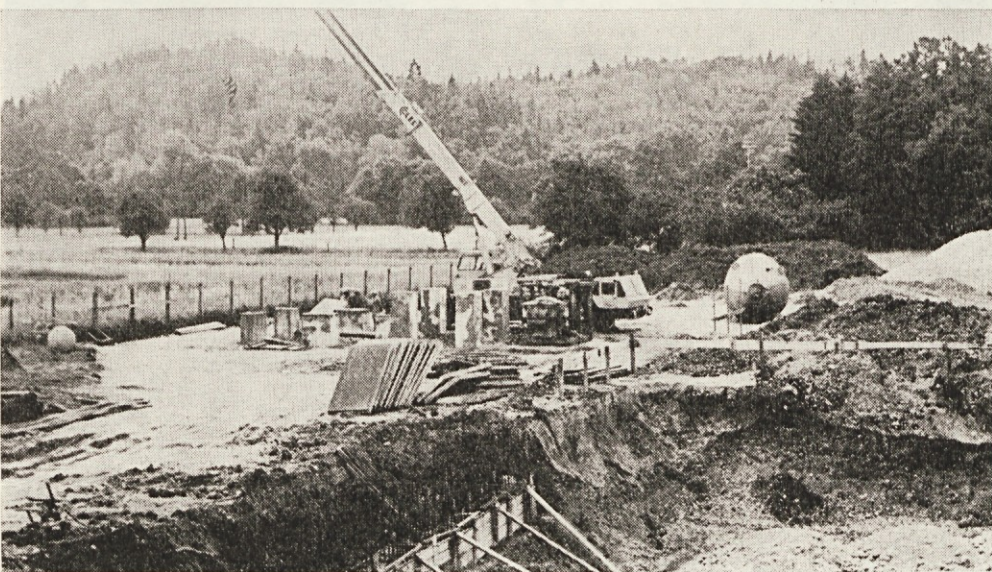
Silos za pšenico na Viru je lociran v podaljšku južno od mlina, s čemer je omogočena tehnično tehnološka povezava delovnega procesa. Prevzem žita je možen s kamioni in sicer s pomočjo »kiperja«, to zagotavlja hitro raztovarjanje pošiljk. Pošiljke bodo lahko prevzeli tudi na železniški postaji Domžale. Strojnica silosa bo imela vse potrebne naprave za čišče-

nje, kontrolo in sortiranje pšenice. Lahko jo bodo pretakali iz celice v celico, če bo treba. Prav tako se bo dalo iz celic odvzeti pšenice posameznih vrst in kakovosti ter pripraviti za mletje najprimernejšo mešanico. Ker bo pšenica pred prevzemom in razporeditvijo v celice stehšana ter predhodno grobo in fino očiščena, so dane vse možnosti za strokovno čuvanje in pravilno predpripravo za mletje. To zagotavlja že v naprej stalnost kvalitete mok, torej to, kar so peki doslej najbolj pogrešali pri svojem delu. V silosu bo 15 osmerokotnih celic (14 646 ton), 8 kvadratnih vmesnih

(1450 ton) ter 2 trikotni celici za pripravo pšenice za mletje (242 ton), skupaj torej 16 338 ton. Predračunska vrednost investicije znaša 53 740 681 din in je razdeljena, kot kaže tabela.

Toliko dežja ob pričetku gradnje nam je z izjemno visoko talno vodo delalo veliko preglavic. Vendar upamo, da bodo SGP Pionir iz Novega mesta, TOZD Ljubljana, Mlinostroj Domžale in vsi drugi kooperanti izpolnili obljubo ter nam do 29. novembra letos predali silos v uporabo. S tem se bo ta prepotrebni objekt vključil v normalno vsakodnevno poslovanje TOZD Mlini.

Gradbeni del	34 203 800,00 din	
Oprema	7 070 000,00	
Montaža	2 000 000,00	9 070 000,00 din
Elektroinstalacije		3 000 000,00 din
Projekti	2 000 000,00	
Nadzor	2 000 000,00	4 000 000,00 din
Skupaj	50 273 800,00 din	
4,8 % prispevka za energetiko		2 461 405,00 din
2 % prispevka za zaklonišča		1 005 475,00 din
Skupaj		53 740 681,00 din

Nasipanje materiala za temelje

Odločitev za jedilnico in ambulanto

Primož Pohleven

Nedavni sestanek predstavnikov družbenopolitičnih organizacij iz vseh temeljnih organizacij na Šmartinski 154 je nedvomno pokazal, da je prišel čas, ko moramo realizirati že nekočkrat začete razgovore in potrebo po dokončni ureditvi odprtih vprašanj družbenega standarda — predvsem prehrane in zdravstvene ambulante.

Jasno in enotno mišljenje vseh prisotnih se je kazalo v konstruktivni razpravi, kjer so opozarjali na nove pomembne okoliščine in v kratkih in jasnih sklepih, da se takoj prične z ustreznimi analizami in pripravami za realizacijo že tolikokrat odložene problematike.

Sestanek na prvi pogled sovпада s potrebo, da se z ozirom na sklepe pristojnih inšpekcijskih organov skupščine občine do konca leta nekako uredi problem prehrane oziroma prejemanje bonov. Prav tako bi površnemu opazovalcu, ki ni poslušal razprav na sestanku, prišlo na misel, da se je pričelo razpravljati o gradnji objekta, v katerem bodo med drugim našle svoj prostor tudi omenjene dejavnosti, zaradi rekonstrukcije Šmartinske ceste, ki bo bistveno spremenila dohod k Žitu itd.

To so samo momenti, ki bodo omogočili hitrejše, boljše, smotrnejše rešitve, ne morejo pa spremeniti osnovne vsebine, izrečene v razpravah v nekaterih TOZD,

kjer so delavci jasno izrazili svoj interes, da so pripravljeni delati prostovoljno in tako pridobljeni dohodek dodatno nameniti za izgradnjo oziroma izvedbo tega programa.

Čez tisoč zaposlenih delavcev na Šmartinski 154 je število, ki zahteva predvidene ukrepe, razen tega pa omogoča racionalnost in smotrnost naložbe tako v prehrano kot v zdravniko.

Glede prehrane so prednosti na dlani. Izognili pa bi se tudi izgubam časa in živcev po čakalnicah zdravstvenih domov za rutinske zdravstvene in higienske preglede. Onemogočili bi »bolniške« vsem tistim, ki to institucijo izkoriščajo preveč često in lahkotno. S preventivnim zdravljenjem bi preprečevali kasnejše akutnejše oblike bolezni. Še bi lahko naštevali. Razen teh najbolj perečih problemov bomo z gradnjo novega objekta omogočili TOZD, da za proizvodnjo namenjen prostor, v katerem so sedaj pisarne, dejansko koristijo v proizvodne namene. Z novo jedilnico bomo istočasno pridobili tudi dvorano, kjer bomo vsi skupaj lako proslavili dan republike, si zaželeli srečno novo leto ali poslušali kulturni program. Pri izvedbi tega programa bo seveda potrebno misliti še na druge stvari. Mišljenja, stališča in želje vseh bo potrebno uskladiti in jih sprejeti v obliki skupnih odločitev.

Za vsa ta opravila je časa ravno dovolj — ne preveč in ne premalo. Najprej je potrebno pripraviti potrebne analize, ki naj bi delavskim svetom prikazale nujnost odločitve, vse možnosti reševanja ter finančno konstrukcijo. To fazo dela bo opravil splošni sektor, nato pa se bo pristopilo k ostalemu delu, ki naj bi omogočil, da bi bil idejni projekt izdelan in sprejet v prihodnjem letu in da bi z deli pričeli morda že v prihodnjem letu, najkasneje pa v začetku leta 1980.

Delegati v DS kombinata

Na prvi seji se je novoizvoljeni delavski svet sestel 29. junija 1978. Verifikacijska komisija je ugotovila, da so volitve potekale pravilno, torej so člani delavskega sveta delovne organizacije iz:

TOZD Blagovni promet
Marjeta Petrič
Franc Zmrzlikar

TOZD Gorenjka
Franc Hrustelj
Marija Košir

TOZD Imperial
Franc Pavlin
Jože Preskar

TOZD Maloprodaja
Vida Košmrlj
Marta Kramberger

TOZD Mlini
Bojan Galien
Stane Repar

TOZD Pekarna Dolenjska
Irma Kovačič
Stevo Radakovič

TOZD Pekarna Kranj
Janez Malovrh
Anton Rus

TOZD Pekarna Krško
Kristina Kukovičič
Karel Potočnik

TOZD Pekarna Vrhnika
Franc Gabrovšek
Franc Nagode

TOZD Pekarne Ljubljana
Rudi Cedilnik
Janez Klemenčič
Dušan Tošaj

TOZD Pekatete
Marjan Andoljšek
Regina Trobec

TOZD Razvoj-inženiring
Milojka Jerše
Mojca Primic

TOZD Šumi
Jožica Filipovič
Branko Mihelič

TOZD Tehnični obrati
Alojz Flerin
Lado Sešek

TOZD Triglav
Janez Ferjan
Brigita Majetič

DSSS
Jasna Novljan
Michel Tome

Delegacija iz temeljne organizacije združenega dela Pekarne Ljubljana šteje tri člane zaradi večjega števila zaposlenih v tej organizaciji.

Na predlog družbenopolitičnih organizacij kombinata so delagati izvolili za novega predsednika delavskega sveta Bojana Galiena iz TOZD Mlini, njegova namestnica pa je Regina Trobec iz TOZD Pekatete. Dosedanji predsednik sveta delegatov Branko Mihelič se je zahvalil delegatom za sodelovanje v precej težkem in razgibanem mandatnem obdobju, ko so na devetih rednih sejah razpravljali in sklepali o vprašanih s področja samouprave, politike delitve dohodka in sredstev za osebne dohodke, s področja gospodarjenja in smeri razvoja, investicijske politike, stanovanjske problematike, delovnih razmerij in medsebojnih odnosov v delovni organizaciji. Novoizvoljenim delegatom je želel uspešno delo in učinkovito sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami, z vodilnimi in strokovnimi delavci. Nov delavski svet je pozdravil tudi glavni direktor Bogo Bratina.

Osnutek predlog statuta

Osnutek statuta delovne organizacije so obravnavali na sejah delavskih svetov v temeljnih organizacijah in v skupnih službah ter posredovali pripombe informativni službi. Za pregled pripomb, mnenj in predlogov, njihovo uskladitev in potem dokončno oblikovanje pa je bila sestavljena delegatska komisija. Predseduje ji Vladimir Koprivnikar, podpredsednik je Franc Tomažin, tajnik komisije pa Nada Zalar.

Delegati iz temeljnih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb so pregledali pripombe delavskih svetov in tiste, ki so jih delegati posredovali na sami seji. Usklajevanje in dopolnjevanje je bilo težje pri nekaterih pomembnih vprašanih kot so solidarnost, odgovornost, pristojnosti, razmerja med temeljnimi organizacijami, sanacijski programi, zagotavljanje sredstev.

Osnutek statuta delovne organizacije z že upoštevanimi pripombami in spremembami je delavski svet kombinata dal v javno razpravo kot predlog zborom delavcev. Delavci na zborih niso imeli bistvenih pripomb in so predlog sprejeli, dokončno so ga potrdili na referendumu 27. septembra.

S posojilom do stanovanja

Jasna Novljan

Delavski svet skupnih služb je na seji 31. 8. 1978 razpravljala o poročilu komisije za ogled stanovanj. Delavci se pritožujejo in moledujejo, saj denar za gradnjo ali nakup stanovanja rabijo spomladi. Nekaterim je možnost za rešitev stanovanjskega vprašanja za letos sploh propadla zaradi zavlačevanja z dodelitvijo kredita s strani Žita. Osnutek sporazuma o dodeljevanju stanovanj in kreditov za stanovanja je bil pripravljen že konec lanskega leta, pa se je preprosto vdrl v tla, nihče ni v zvezi s tem ukrenil ničesar. Temeljne organizacije so se zelo pozno odločile, ali bodo sredstva za stanovanja združevale na nivoju delovne organizacije ali ne. Komisija za ogled stanovanj je šele zadnji teden v avgustu obiskala vse prosilce. Vsa leta doslej je bilo to delo opravljenega marca. Prav gotovo imajo delavci, katerih stanovanjski problem, torej njihov življenjski problem, ni rešen pravočasno in je preložen za celo leto ali več, pravico zvedeti, zakaj.

Kdo nosi moralnopolitično odgovornost za to? Zakaj delavski svet skupnih služb ni pravočasno razpravljala o tej problematiki? Kakšen del krivde nosijo posamezniki, službe, delavski svet, temeljne organizacije za takšne okoliščine, ki so zaostriale probleme in zelo prizadele in oškodovale naše delavce?

Kdo lahko odgovori na vprašanje, zakaj komisija ni obravnavala vseh prošelj? Ali je mogoče, da se prošnje enostavno izgubijo?

Delavski svet skupnih služb je sestavil komisijo, ki naj prouči vzroke za tak položaj, ugotovi posledice ter poišče krivce. Člani komisije so: Drago Kvas, Magda Rahne in Marko Svetina.

Skupno je v Žitovih temeljnih organizacijah, ki združujejo sredstva za reševanje stanovanjskih vprašanj in v delovni skupnosti skupnih služb 76 prosilcev, ki prosijo za kredite in naj bi jih kreditirali z 9 439 000 dinarji. Razpolagamo z 3 640 000 dinarji, to vsoto smo vezali v banki in tako razpolagamo z dejansko podvojeno vsoto. Komisija za družbeni standard bo na osnovi ogledov stanovanj prosilcev reševala vloge le za stanovanjske kredite, ker sredstev za nakup stanovanj nimamo.

Manj bolezenskih izostankov

Jasna Novljan

Izostankov zaradi bolezni v letošnjih šestih mesecih v Žitu je bilo 15 663 dni. Če podatek primerjamo z lanskim enakim obdobjem, je za 463 dni manj staleža, kljub 56 več zaposlenim letos.

Nesreče pri delu so bile vzrok za stalež za 1374 dni, to je za 179 dni manj kot lani.

Porodni dopusti pa so se letos precej podaljšali in sicer od 5653 na 8763 dni v pol leta. Razlog za to je gotovo možnost, da mlade mamice koristijo dopust 105 in nato še 141 dni.

Zaskrbljujoč je stalež nad 30 dni, ki za 64 primerov znaša 4163 dni. Vzroki za daljše izostanke so predvsem obolenja srca in ožilja, revmatična obolenja, živčni stres, obolenja želodca in prebavnega trakta, obolenja hrbtenice, težje operacije, poškodbe pri delu in izven dela, težje prometne nesreče.

Po hudih boleznih ali nesrečah pogosto delavci ostanejo invalidi. Zaposlovanje in-

validov je v naši delovni organizaciji pereče vprašanje, nimamo sistemiziranih delovnih mest zanje. Probleme rešujemo sicer z razumevanjem, vendar le priložnostno in ne načelno. Raznim boleznim je vzrok tudi neredna in slaba prehrana. Da pa pri nas nimamo urejene možnosti za primeren reden topel obrok, lahko trdimo. Izostanki, katere pogojujejo neprimerne, vlažna, nehigijska stanovanja kot vir nekaterih obolenj, tudi niso redki.

Štirinajst let v Žitu govorimo o nujnosti obratne ambulante. Delavci bi manj časa porabili za iskanje zdravniške pomoči, boljše in učinkovitejša bi bila kontrola koriščenja bolniškega staleža in s tem bi prihranili čas in denar. Ali bomo tudi petnajsto leto o vsem tem le govorili?

Hlebčki za šolarje

Jasna Novljan

Vrhniški prosvetni delavci so dali pobudo, da bi v pekarni pekli kruh, ki bi po kakovosti in po obliki ustrezal šolarjem za malico. Žitovi peki na Vrhniki so upoštevali njihova priporočila in spekli 100-gramske hlebčke iz ajdove, ržene in pšenične moke. Učenci-degustatorji so bili s poskusno peko zadovoljni in njihovi učitelji tudi. Tako bodo te dni v TOZD Pekarna Vrhnika izbor svojih izdelkov popestrili s hlebčki za šolarje, potem ko posebno vrsto kruha lepinye potrošniki že dobro poznajo, čeprav je tudi še zmerom novost. Lepinje pečejo tudi v TOZD Pekarna Kranj, kjer je povpraševanje prav tako veliko.

Oddaljenost ne bo ovira

Jasna Novljan

Za dan republike pred tremi leti je bila v srcu Bele krajine, v Črnomlju, otvoritev nove pekarnice — delovne enote temeljne organizacije Pekarne in slaščičarne Dolenjska. Tedaj je bilo v otvoritvenem govoru rečeno, da bo nov sodobni obrat za izdelavo kakovostnih kruhov in peciva preskrboval celotno belokranjsko področje. Ali je ta obljuba po treh letih izpolnjena?

Direktorica pekarnice v Črnomlju Ruža Vulič, je s poslovnim uspehom za zdaj zadovoljna. Povpraševanje je veliko, posebno po specialnih kruhih. Prodajajo jih tudi na hrvaško stran. Torej dela ne manjka, saj je tržišče veliko. Dober mesec že izdelujejo še slaščice. Tudi te ljudje radi kupujejo, zaupanje bo treba utrditi s trajno kakovostjo izdelkov. Izbor dopol-

njujejo, poskušajo nove izdelke in iščejo najprimernejše.

Trudijo se vsi, vseh 33 zaposlenih, vsak po svojih močeh in si pomagajo med seboj. Oddaljenost od svoje matične temeljne organizacije v Novem mestu jih sili v večjo samostojnost, oziroma v večjo izoliranost. Težje je dogovarjanje, sporazumevanje, obveščanje. Kakšni so problemi? Več ali manj običajni. Da imajo, recimo, premalo vozil, s katerimi razvažajo kruh in se morajo znajti kot vejo in znajo. Da imajo zelo majhen prostor, kjer izdelujejo slaščice. Da so s tremi leti delovanja še zmerom zelo mlada pekarna, ki jo težijo krediti. Da samoupravno odločanje delavcev ni vedno povezano z njihovim proizvodnim delom.

V prihodnosti računajo na organiziranje v temeljno organizacijo. Pogoje za to izpolnjujejo, vendar rabijo trdnejše zaledje in trdnejšo osnovo.

Novi orehovi zavitki

Še pred enajsto uro je kruh ves odpeljan, v peči je zadnji pekač čajnega peciva, v slaščičarni dokončujejo torte, vodja slaščičarske delavnice Stane Novina priprav-

lja nov izdelek — orehove zavitke. Včeraj so mu uspeli, je rekel, še danes bo pekeli se poskusno, potem se bodo odločili, ali bodo orehove zavitke ponudili kupcem. V slaščičarski delavnici je končeval lešnikovo torto Rudolf Hlačar, ki se vsako jutro vozi z one strani Kolpe na delo. Med šestimi vrstami tort, ki jih v tem majhnem prostoru pripravljajo, najraje dela punč torto. Pravi, da je pri njih najmanj možnosti, da ne bi uspeli.

Stara Žitovka — po stažu — je Mimica Malerič. 16 let je prodajala v Žitovi trgovini. Potem so lokal zaprli in odločila se je ostati v isti delovni organizaciji.

»Sprva mi je bilo težko navaditi se na drugačno delo, saj sem izučena za trgovko,« pravi Maleričeva. »Po dveh letih pa že gre. Kaj delam? Piškote pečem in vse drugo, če je treba. Tudi potice. In celo ponoči sem pomagala pri peki kruha, ko jih je bilo veliko na dopustu. Če je človek zadovoljen, dela z veseljem in rad priskoči na pomoč, kjer je potrebno.«

Kruh je bil za ta dan pečen, zato so peki že odšli. Minka Medic in Frida Muhič sta čistili pekarno. Obe sta bili zdomki, po več let sta delali v Zvezni republikli Nemčiji. Zelo zadovoljni sta, da sta spet v domovini, da otroci lahko hodijo v slovensko šolo. Ja, dela je veliko, pravita. Njuna naloga ni samo pometanje, temveč še pomivanje posode v slaščičarski delavnici in pranje in likanje servietov iz nove metliške slaščičarne. Minka in Frida pravita, da so jima obljubili višji osebni dohodek in da bosta tako še naprej pridno delali.

In zdaj bi želeli večkrat kaj slišati o tej pekarni in slaščičarni. Če jim bo šlo na bolje ali na slabše. O delavcih, ki so zadovoljni ali pa imajo težave. Da bomo tako bolj povezani med seboj vsi, ki združujemo delo v kombinatu Žito.

Razumno gospodarimo z energijo

Vili Tadel

Pred nekaj leti je ves svet pretresla energetska kriza in nas opozorila na enega izmed največjih problemov današnjega časa in še bolj prihodnosti.

Problem zaradi energije je bil dolgo v središču svetovne pozornosti. Precej je pripomogel k izvolitvi ameriškega predsednika Carterja, ki je s svojim programom obljubljal rešitev za Združene države Amerike.

Nafta je postala močno orožje držav proizvajalk in izvoznic, ki so to dejstvo uporabile tudi na političnem področju kot sredstvo pritiska. Končalo se je z dvigom cen nafte, denar je s povečanimi naročili za orožje in drugo opremo prišel nazaj v visoko razvite zahodne države, le majhen del pa kot pomoč nerazvitim deželam.

Program predsednika Carterja je obtičal že v Kongresu, saj se večina ameriških volilcev ni bila pripravljena odreči »ameriškem načinu življenja« in pričeti varčevati pri sebi. Nekateri zahodne države so se energetskega problema lotile z vso resnostjo in upoštevale svojo odvisnost od nafte. Usmerile so precejšnja sredstva za pripravo programov za reševanje energetskih problemov.

Tudi pri nas se je začela široka akcija na tem področju. Republiški komite za energetiko je že preteklo leto dal v razpravo program ukrepov za racionalizacijo pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije.

Skupščina SR Slovenije je 25. 1. 1978 sprejela stališča, sklepe in priporočila, na podlagi katerih je bil sklenjen družbeni dogovor o racionalnem pridobivanju, pretvarjanju, transportu in porabi energije.

V naslednjih številkah Glasnika bomo objavili program ukrepov republiškega komiteja in predlog programa združenja TOZD kmetijstva in živilske industrije v okviru gospodarske zbornice in druge prispevke z energetskega področja.

Udeleženci družbenega dogovora

Sloveniji primanjkuje energije, iz lastnih virov pokrije približno polovico svojih energetskih potreb. Da bi znižali rast stroškov za energijo v gospodarstvu, družbenih dejavnostih in široki porabi, podaljšali življenjsko dobo domačih energetskih virov, zmanjšali uvoz energije, da bi ustvarjali pogoje za čistejšo okolje, večjo produktivnost in boljšo kakovost izdelkov, je bil sklenjen družbeni dogovor o ukrepih in aktivnosti za zagotovitev racionalnega pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije. Udeleženci dogovora so upoštevali sklepe in priporočila skupščine SR Slovenije.

Udeleženci dogovora so: izvršni svet skupščine SRS, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, republiška konferenca SZDL, slovenska gospodarska zbornica, samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva Slovenije, samoupravna interesna skupnost za nafto in plin SR Slovenije, raziskovalna skupnost Slovenije in področni raziskovalni skupnosti za energetiko ter strojništvo, poslovne banke na področju Slovenije, zveza stanovanjskih skupnosti, samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet, samoupravna interesna skupnost za cestni promet, izobraževalna skupnost SR Slovenije, zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, centralni zavod za napredek gospodinjstva, zveza vodnih skupnosti Slovenije, zveza komunalnih skupnosti Slovenije, plansko poslovna skupnost za premog.

(Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje s 4. strani)

Razumno gospodarimo z energijo**Kaj obravnava družbeni dogovor?**

Družbeni dogovor obsega: ukrepe na področju raziskav, ukrepe na področju pridobivanja in pretvarjanja energije, ukrepe na področju izvajanja gradenj in prostorske politike, ukrepe na področju sprejemanja optimalizacijskih kriterijev gradnje energetskih objektov, transporta energije ter odjema energije iz sistemov, ukrepe na področju porabe energije v industriji in prometu, ukrepe na področju vzgoje in izobraževanja ter informiranosti porabnikov. Udeleženci morajo sprejeti najkasneje do konca meseca marca vsakoletne programe uresničevanja družbenega dogovora. Ob tem se bodo dogovorili tudi o oblikah nadzora nad izvajanjem teh programov. Koordinator pri usmerjanju, dopolnjevanju, oziroma spreminjanju dogovora je republiški komite za energetiko. Udeleženci bodo organizirali sistematično izvajanje določil tega dogovora in delovali trajno za racionalno gospodarjenje z energijo. Vsak udeleženec si bo prizadeval za sprejem dogovorjenih ukrepov v zveznem merilu.

Zakon o združenem delu v praksi

Velko Franko

Zakon o združenem delu je začel veljati decembra 1976. To je eden prvih sistemskih zakonov s področja organizacije in delovanja organizacij združenega dela. V Žitu smo z referendumom februarja letos sprejeli samoupravni sporazum o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke v delovni organizaciji. V postavljenem roku smo se dogovorili za način delitve dohodka skladno z veljavno zakonodajo, ga primerno oblikovali in ga sprejeli. Delo ni šlo kar gladko od rok. Naporne diskusije in neskončno usklajevanje je včasih jemalo pogum, vendar je referendum pomenil dober konec.

Veliko težav je bilo tudi z organizacijo. Delegatsko sestavljene komisije so ugotavljale, kateri deli delovne organizacije izpolnjujejo pogoje za organiziranje temeljnih organizacij, kakor je to predvidel zakon o združenem delu. Tako so spremenili organizacijo v TOZD Mlini in TOZD Imperial. Na koncu sta se oblikovali TOZD Pekarna Vrhnika in TOZD Pekarna Krško. Iz dotodanjih skupnih služb je nastala TOZD Blagovni promet iz sektorja nabave in sektorja prodaje, iz dela tehničnega sektorja je nastala TOZD Tehnični obrati in iz razvojnega sektorja TOZD Razvoj-inženiring.

Hkrati z reorganizacijskim procesom je bilo treba pripraviti sporazum o združenju temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo.

Sestavni del tega sporazuma je bil tudi dogovor o delitvi premoženja na nove temeljne organizacije. Komisija, ki naj bi izvršila to zelo zahtevno delo, je maja letos že predložila osnutke za javno obravnavo.

Delo, ki je bilo narejeno v zvezi z uresničevanjem zakona o združenem delu, ni majhno. Poglejmo si številke: 16 sporazumov o združenju dela delavcev, 16 statutih temeljnih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb, sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter pravilniki, sprejeti na osnovi tega sporazuma, 3 sporazumi o delitvi premoženja, sporazum o združenju temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo. Skupaj je bilo torej narejenih 54 sa-

moupravnih aktov. Večina teh je bila sprejeta na referendumih. 27. septembra smo sprejeli statut delovne organizacije. Pred nami je sprejem pravilnika o delovnih razmerjih in katalog del in nalog. Kot predlogi so že pripravljene sporazumi o svobodni menjavi dela, sporazumi v zvezi z družbenim standardom. Morali pa bomo pripraviti še pravilnik o delu notranje arbitraže.

Tekmovanje ekip prve pomoči v Lescah

Ivan Čačič

Ekipe prve pomoči v temeljni organizaciji Gorenjka se je udeležila občinskega tekmovanja. Mladi delavci so bili zelo dobro

pripravljene in temu primeren je bil izid — prvo mesto.

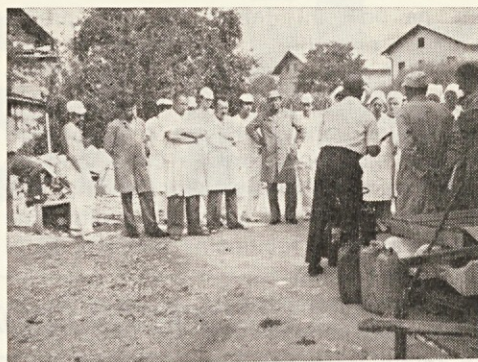
Tovariš direktor Jože Vidic je bil ponosen na ekipo in z veseljem je spremljal ves potek tekmovanja. Ekipe prve pomoči iz TOZD Triglav je zasedla 13. mesto. Razlog za nekoliko slabši rezultat je ta, da je več izkušanih članov odšlo, novi pa se še niso povsem znašli. Zagotovo pa bodo s trdom in prizadevnostjo na prihodnjem tekmovanju dosegli veliko več.

Po vrveh na varno

Dan civilne zaščite konec junija so v temeljni organizaciji Triglav v Lescah proslavili delavno. Pripravili so vajo enot civilne zaščite.

Štab je določil načrt vaje. V ognju naj bi bil objekt obilne linije, gasilci so ga pogasili in branili kotlarno pred nevarnostjo požara. Ponesrečene delavce v zgradbi pa so po vrvi spuščali iz ogroženih prostorov. Ekipe prve pomoči je ponesrečenec takoj nudila prvo pomoč. Vaja je pokazala, da se delavci v temeljni organizaciji Triglav zavedajo svoje odgovornosti za družbeno samozaščito in da znajo ceniti svobodo v socialistični domovini.

Člani enot civilne zaščite so z dobro voljo sodelovali v vaji in izvrševali naloge z vso resnostjo in zavzetostjo.

Janez Lenasi je pokazal, kako deluje gasilni aparat, nato so nekateri poskusili gasiti

Varnost pri delu naša dolžnost

Jasna Novljan

Poznati moramo nevarnosti, ki nam pretijo pri delu in upoštevajmo varnostne predpise.

Stopiš po kakšnem obratu in večinoma niti ne opaziš opozorilnih nalepk na strojih, po zidovih. Pa bi jih moral, saj opozarjajo na tvojo osebno varnost: Kaditi prepovedano, Uporablaj zaščitno opremo, Prihajaj na delo spočit. Tudi če bi se vprašali, kje stoji aparat za gašenje, bi bili verjetno v zadregi. Saj, dokler je vse v redu, je pač vse v redu in malokdo ve, česa vsega ne ve. Ko pa je treba v trenutku nesreče ukrepati, ko ni časa za razmišljanje in spraševanje in iskanje, takrat se zavemo, kaj pomeni naše znanje o varstvu pri delu in protipožarni varnosti in vsestranska pripravljenost.

Nesporno so torej umestni občasni seminarji o tem in preverjanje znanja.

V ljubljanski pekarni se je na primer pred kratkim zgodilo, da je na peči prišlo do okvare, ki je povzročila požar. Delavci sami so ga pogasili in tako občutno omejili škodo. Tudi v Imperialu je izbruhnil požar, ki bi lahko marsikaj uničil, če ne bi bilo prisebnega delavca, ki je znal ravnati z gasilnim aparatom. Lahko bi tudi naštevati primere, ko bi mogli preprečiti telesne poškodbe pri delu, če bi dosledno in disciplinirano uporabljali predpisane pripomočke. Seveda moramo gledati na to enako s strani higijene. Ni ravno posebna radost ugrizniti v kruh, če vidimo, kako se okrog testa suka skuštran dolgo-lasec in mu zanemarjeni lasje lahko padejo kamorkoli. Ni prijetno, če vam v bifeju streže neprimerno naličena natakarica v umazanem predpasniku in z neurejenimi rokami. Da ne govorimo o tem, kako malo zaupanja vzbujajo delavci, ki zaudarja po alkoholu in gleda z motnimi očmi.

Da bi torej vse to preprečili, se moramo sproti seznanjati s stanjem in novostmi. V naši delovni organizaciji za to skrbita varnostni inženir Ivan Vesič in njegov pomočnik za požarno varnost Janez Lenasi. Sredi avgusta sta v temeljnih organizacijah združenega dela v Krškem ugotavljala položaj. Pregledala sta stroje, če imajo vsi zahtevane dokumente, povprašala, če delavci skrbijo za varnost pri delu in čistočo, opozorila pooblaščenca na nenehno budnost in njihove dolžnosti pri tem. Potem so na koncu dvorišča zakurili nekaj odpadnih kartonov in preizkusili delovanje gasilnih aparatov, njihovo učinkovitost ter spretnost delavcev pri gašenju. Tovariš Lenasi je bil zelo zadovoljen

in pravi, da že lep čas ni prisostvovalo taki kratki skušnji toliko delavcev. Izpraznjene gasilne aparate bo treba sedaj napolniti, da bodo za morebitno potrebo pripravljene, pa nakup enega ali dveh je nujen. Zapisnik je narejen, uradni podatki zbrani, delavci so spet pri svojem delu. Želimo, da tega znanja o gašenju ne bo treba uporabiti!

Ne podcenjuj lastne varnosti

Če bi statistično ugotavljali, bi bilo verjetno 95 % nesreč uvrščenih med podcenjevanje nevarnosti.

Pomislite: pri varjenju si poškodujete oko, vendar se vam ni zdelo vredno uporabiti varilni ščitnik.

Pretegnete si hrbet, ker ste napačno dvignili breme. Spotaknete se ob zabojček — ne zdi se vam pomembno gledati in paziti, kje hodite.

Urežete se v roko, vendar vam je dolgočasno vložiti trud v to, da bi nož pravilno uporabili.

Spodrsne vam na lestvi samo zato, ker ste podcenjevali svarilo, da je treba lestev pravilno postaviti ter poprej očistiti čevlje maščob in olja.

Smet vam je odneslo v oko, vendar niste nosili varovalnih očal, čeprav je bilo vreme vetrovno.

Že pred tedni ste opazili, da štrlijo žebli iz lesenega zaboja, toda pozabili ste to komurkoli povedati, dokler se ni nekdo ranil. Takrat ste avtoritativno dejali:

»Vedel sem, da se bo zgodilo, če tega ne bodo popravili.«

Kladivo ste pustili na vrhu stroja z namenom, da ga odstranite »še ta trenutek«. Toda pozabili ste in pozneje, ko je stroj spet obratoval, je kladivo zaradi vibracije padlo in udarilo sodelavca v ramo.

Trgovina varnosti ni stranskega pomena. Toliko je pomembna kot vzdrževanje orodja v dobrem stanju, kajti le če delamo varno, omogočimo s tem, da delo v delovni organizaciji teče nemoteno.

Imejte odprte oči za nevarnosti, ki pretijo vam in vašim sodelavcem.

Ne podcenjujte nujnosti, da poročate o teh nesrečah. Neizogibna nesreča je resnično nesreča, toda nesreča, ki je nastala zaradi podcenjevanja, je neodpustna.

Kongres ZSS

Z letošnjim letom se izteče četrto leto od osmega kongresa Zveze sindikatov Slovenije. V tem obdobju je naš družbeno-ekonomski razvoj dosegel izreden napredek in dobil z ustavo še določnejšo usmeritev za naprej. Še bolj kot ustava pa je zakon o združenem delu opredelil funkcijo in družbenopolitično odgovornost sindikata za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja. Tudi študija Edvarda Kardelja »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja« ter resoluciji 8. kongresa ZKS in 11. kongresa ZKJ jasno opredeljujejo, kako in na kakšen način naj deluje sindikat, naša najširša organizacija delavskega razreda.

Za 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije so dokumenti dani v razpravo v začetku julija. Skupna aktivnost sindikata bo usmerjena tako, da bo sleherni osnovna organizacija sindikata prispevala k takšni vsebinski usmeritvi, ki bo omogočala pozitiven in perspektiven razvoj naše samoupravne socialistične družbe v celoti.

V Žitu je seznanjanje z vsebino dokumentov za kongres in razpravo organizirala sindikalna konferenca.

Vnetljivost rastlinskega prahu

Marjan Jerman

Letošnjega aprila je v ljubljanskem žitnem silosu prišlo do eksplozije, ki je na srečo povzročila le nekaj materialne škode. Da bi tisti, ki imajo kakorkoli opraviti s prahi rastlinskega izvora, poznali potencialno nevarnost za eksplozijo prahu, objavljamo skrajšan prevod članka iz strokovnega časopisa Die Mühle- und Mischfuttertechnik 6. aprila 1978.

Rastlinski prah je lahko eden od pogostih virov za požare in eksplozije v skladiščih in v predelovalnih obratih. Požarno in eksplozijsko nevaren je prah vseh gorljivih trdih snovi. Sam od sebe sicer ne more povzročiti ne požara ne eksplozije, če pa pride v naslagi v stik z vnetljivostnim virom, se lahko vname in pod posebnimi pogoji povzroči tudi eksplozijo.

V zaprtem prostoru je mogoča eksplozija prahu lahko le v primeru, če je v zraku zadostna koncentracija prahu, ki pride v stik z vnetljivostnim virom zadostne jakosti in če je v zraku dovolj kisika. Če samo eden od teh pogojev ni izpolnjen, ni možnosti za eksplozijo.

Mikroskopsko majhni delci prahu se izredno hitro mešajo z zrakom, hitro oksidirajo, zaradi majhne teže lebdi v zra-

ku, na površini delcev se veže precej statične energije.

Prah je relativno težko ovlažiti, zato je tudi težko pogasiti ogenj, ki je nastal v naslojenem prahu, saj ga z brizganjem vode dvigujemo v zrak, s čemer ustvarjamo možnost za eksplozijo. Osnovne značilnosti vnetljivosti prahu sta vnetnostna temperatura in minimalna energija, ki je potrebna za vžig.

Vnetnostna temperatura je tista, ki že lahko povzroči samovžig. Do tlenja pride že zaradi iskre sproščene statične energije, zaradi iskre, ki nastane pri trenju kovinskih predmetov ali zaradi cigaretne ogorke.

Eksplozivnost prahu je v prvi vrsti odvisna od koncentracije le-tega v ozračju zaprtega prostora in od velikosti delcev. Čim manjši so delci, toliko lažji so in laže lebde v zraku, s tem pa povečujejo eksplozijsko nevarnost.

Kazalce za eksplozivnost posameznih vrst prahu kaže tabela.

Merila so bila ugotovljena s poskusi. V literaturi najdemo tudi drugačne podatke, odvisno od uporabljenih metod. Navedeni podatki so povzeti po ameriških virih.

Vrsta rastlinskega prahu	Temperatura za vžig — v °C	Najmanjša ekspl. koncentracija prahu g/m ³	Najmanjša energ. potr. za vžig m ³
Dekstrin	400	40	40
Detelja, seme	470	60	80
Kava	410	85	160
Lucerna	460	100	320
Kvas	520	50	50
Žitni prah	430	55	30
Pšenična moka	380	50	50
Pšenični prah	470	70	50
Sladkor	350	35	30
Krompirjev škrob	440	45	25
Koruzni škrob	380	40	30

Če bi otroci z našega dvorišča

Jasna Novljan

Ko sem stopila v proizvodne prostore temeljne organizacije Imperial v Krškem, kjer izdelujejo žvečilno gumo, sem najprej pomislila na otroke z našega dvorišča. Da bi jim omogočila stopiti sem noter in seveda tudi napolniti žepe s čikgumijem! Doživetje bi bilo zanje seči v velike zaboje ali pa videti na kupu toliko sladic za nagradno igro Cirkus.

Osnovne sestavine žvečilne gume so sladkor, sirup in posebna masa, ki jo uvažamo. Stroji zamesijo snov kot kruh. Po različnih receptih za različne okuse. Potem jo ohlajeno vlagajo v druge stroje, iz katerih pridejo ven žvečilni bonboni — 50 raznih vrst. Mene so najbolj navdušili cekinčki. Kot bi pravi denar spravljali v mrežice, se mi je zdelo, ko sem komaj sledila hitrim rokam delavke pri tem stroju. Tovarišica, ki je zavijala »cigarette«, me je prepričevala, da te res niso škodljive za zdravje, samo če imate zobe brez plomb! Verjamem.

Veliko je še ročnega zavijanja žvečilne gume v majhne in večje škatle in zaboje. Stroji bi pač morali biti narejeni za vsako

obliko bonbonov posebej, to pa je drago. Zaboji potem potujejo po vsej Jugoslaviji v veliko veselje otrok, majhnih in velikih, in včasih v majhno ali veliko jezo staršev, ki morajo dati denar in odlepljati čikgumi izpod robov stolov in miz.

Mladina v nadaljnjem razvoju

Michel Tome

Vloga in naloge Zveze socialistične mladine Slovenije v nadaljnjem razvoju socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov — usmeritve, o katerih razmišljajo in se zanje zavzemajo tudi mladi delavci v naši delovni organizaciji.

Po X. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije in sprejetju ustave so bile konkretizirane osnovne sistemske rešitve ter opredeljeni cilji in naloge na področju družbenoekonomskega razvoja. Opredeljeni so bili tudi nosilci in oblike uresničevanja nalog. Prispevek mladine se pri tem ne bi smel omejevati samo na posamezna vprašanja, ampak bi moral biti viden na vseh nivojih organiziranja naše družbe. S tem se bo Zveza socialistične mladine Slovenije številčno in akcijsko krepila, razvijala razredno zavest pri mladih, njihovo opredelitev za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja ter enotnost in enakopravnost naših narodov in narodnosti.

Naloga Zveze socialistične mladine Slovenije je, da skupaj z drugimi subjektivnimi silami konkretno deluje pri uresničevanju zakona o združenem delu, da vpliva na hitrejšo spreminjanje proizvodnih odnosov in na uveljavljanje dohodkovnih odnosov. To pa zahteva borbo za izgrajevanje temeljnih organizacij združenega dela ter medsebojno povezovanje in združevanje na dohodkovni podlagi na vseh področjih proizvodnje in prometa, da bi se omogočil vpliv delavcev na pridobivanje in delitev skupnega dohodka.

Z aktivnostjo na področju idejnopoličnega in akcijskega usposabljanja mladih bo ZSMS prispevala k temu, da bodo mladi razumeli nujnost svojega vpliva in odgovornosti za izgrajevanje takšnih odnosov. Zveza socialistične mladine Slovenije mora pri mladih utrjevati pravilen odnos do dela, ki bo omogočal presežanje slabosti in napak, ki ne bo nedelavnosti skrival za splošno odgovornostjo in objektivnimi težavami.

Aktivnost slovenske mladinske organizacije bo usmerjena v uveljavljanje načela delitve po delu, v boj za produktivno gospodarjenje in za stabilizacijo trga ter povečevanje dohodka. Vse to pa je tesno povezano s preobrazbo sistema izobraževanja, ki mora biti skladen s potrebami združenega dela. Mladi strokovnjaki morajo imeti vse možnosti za svoje ustvarjalno delo in s tem vpliv na povečano produktivnost.

Zveza socialistične mladine Slovenije si bo prizadevala za večji družbeni nadzor nad investicijami v dejavnostih skupnega pomena. Zavzemati se bo morala prav tako za dosledno uresničevanje svobodne menjave dela, samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja in uveljavljanja delegatskih razmerij, s področja socialne politike pa za socialistično solidarnost, humanizem samoupravnega obnašanja.

Glede na to, da je največ nezaposlenih prav mladih ljudi, je ZSMS zelo zainteresirana za vsakršno aktivnost v politiki zaposlovanja. Med nalogami mladinske organizacije je zelo pomembna tudi ta, da sodeluje pri reševanju stanovanjske problematike mladih in vzpodbuja zavest o potrebnosti namenskega varčevanja.

ZSMS ima pomembno obveznost, da z večjim in dejavnostnim sodelovanjem na vseh področjih in v strukturah ljudske obrambe in družbene samozaščite prispeva k nadaljnji krepitvi poveljnih družbenih vrednot.

Mladina se bo angažirala pri usposabljanju in vzgoji za pravilno razumevanje varstva okolja.

Zveza socialistične mladine Slovenije ne sme biti samo politična organizacija. Skoznje moramo omogočiti mladim, da uveljavljajo svoje najrazličnejše interese in zanimanja.

Zahvale

Ob tragični izgubi sina Branka Rozmana se iskreno zahvaljujem kolektivu Žito za izraženo sožalje, darovani venec, sodelavcem pa za spremstvo na zadnji poti v tako prerani grob.

Neutolažljiva mama

Ob izgubi moje drage mame se sodelavcem iz gospodarsko računskega sektorja iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Verica Kisovec

Izlet na Dolenjsko

Primož Pohleven

Delavci TOZD Blagovni promet so eno redkih, sončnih jesenskih sobot izkoristili za sindikalni izlet ter se ravnali po reku, da kaže združiti koristno s prijetnim.

Marsikomu je bil ogled Forme vive z novimi prijemi v kiparski umetnosti prijetna osvežitev, še posebno pa je sprehod po umetnostnih galerijah kostanjeviškega cisterianskega samostana pomenil spoznanje z zgodovino samostana oziroma deli Gorjupa, Jakca in Kralja.

Drugi del izleta se je nadaljeval v Mokronogu in zidanici na enem izmed dolenjskih vinorodnih gričkov, kjer so v prijetnem okolju nadomestili del tistega, kar često preprečuje tempo našega vsakdanjika oziroma pomanjkanje svobodnejše in bolj sproščene atmosfere — bližje spoznati svojega delovnega tovariša.

V dolino Soče

Če si morda še niste ogledali doline Soče, če ne poznate naših visokogorskih smučišč na Kaninu, se boste morda odločili za izlet ali celo bivanje v hotelu Kanin v Bovcu.

Ponujajo dvodnevni penzion za 410 dinarjev, tridnevni za 635 dinarjev in štiridnevni za 800 dinarjev.

Ženske bo verjetno zanimalo sedemdnevno bivanje v hotelu Kanin. Program so pripravili skupaj z revijo Jana in s tovarno Saponija iz Osijeka pod geslom: Lepša, bolj urejena. Strokovnjaki kozmetičnih proizvodov Akvatan, Markins in Helena Rubinstein se bodo posvetili »kozmetičnim« težavam obiskovalk in poskrbeli za primerno rekreacijo ter najboljše počutje v teh dneh.

Vse informacije dobite na naslovu: Hotel Kanin, 65230 Bovec, telefon 065 86 021.

Anekdote

Veliki politik je ob neki priložnosti dejal: »Nekdaj je živel tako bedast konjeniški častnik, da so to opazili drugi konjeniški častniki.«

Belgijski knez de Ligne je srečal ljubimca svoje žene in ga nagovoril: »Žal vam moram povedati, da sem vas bil današnja noč prisiljen prevarati s svojo ženo.« O ljubezni pa je dejal: »V ljubezni je očarljiv samo začetek. Zato se ne čudim, da radi pogosto začnemo.«